

Małgorzata Garstka

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
Wydział Zarządzania i Administracji
e-mail: malgorzata.garstka@ujk.edu.pl
tel. 41 349 65 48

Czynniki wpływające na politykę rachunkowości – wybrane aspekty praktyczne

Streszczenie. Artykuł dotyczy kształtowania polityki rachunkowości przez podmioty gospodarcze oraz jej stosowania, co ukazano przez pryzmat praktycznego podejścia księgowych do polityki rachunkowości. Regulacje w tym obszarze są często przedmiotem zainteresowania autorów, lecz niniejszy artykuł dotyczy praktyki w obszarze polityki rachunkowości. Podjęto w nim próbę odpowiedzi na pytania, czy polityka rachunkowości jest analizowana i modyfikowana, czy podstawowe kwestie są w niej ustalone, czy ma obszary szczególnie trudne i jakie są przyczyny tych trudności. Zauważono również rolę czynnika ludzkiego w jakości polityki rachunkowości. Wszystko to przekłada się na jakość sprawozdań finansowych, w tym kształtowanie wyniku finansowego.

Słowa kluczowe: polityka rachunkowości, sprawozdanie finansowe, księgowy, jakość, istotność

Wstęp

Rola polityki rachunkowości jest niezwykle ważna dla jakości sprawozdania finansowego. Bez odpowiedniej polityki, dostosowanej do specyfiki jednostki, trudno prowadzić rachunkowość. Dzisiejsze regulacje rachunkowości pozwalają na indywidualizację podejścia w rachunkowości, a nawet jej wymagają. Przed rachunkowością stawia się wiele zadań, a właściwa polityka rachunkowości jest podstawą ich realizacji. Praktyka pokazuje, że nie zawsze założenia dotyczące możliwości kształtowania polityki rachunkowości i proponowane przez regulacje rozwiązania w zakresie wyboru zasad rachunkowości są traktowane przez jednostki gospodarcze z należytą uwagą. Te praktyczne aspekty stosowania po-

lityki rachunkowości są natomiast ważne dla jakości sprawozdania finansowego. Istnieje wiele czynników mogących ujemnie wpływać na teoretycznie możliwą, zgodnie z założeniami polityki rachunkowości, wysoką jakość informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych. Do takich czynników należy zaliczyć sposób potraktowania szacunków wielkości ekonomicznych, mających wpływ na sprawozdanie finansowe, czy też manipulacje wynikiem finansowym za pomocą polityki rachunkowości. Także ta sfera powinna być bowiem obecna w myśleniu o polityce rachunkowości.

1. Kształtowanie i stosowanie polityki rachunkowości

Duże znaczenie polityki rachunkowości podkreśla wielu autorów. Toczą oni jednak dyskusję na temat określeń: „polityka bilansowa” i „polityka rachunkowości”¹. Wystarczy jednak podać, że „bez właściwego ujawniania i zrozumienia polityki rachunkowości nie może być mowy o efektywnym komunikowaniu, a z punktu widzenia zadań rachunkowości: o realizacji jej podstawowego celu, tj. dostarczania użytecznej informacji”². Sięgając zaś do historii, warto zauważyć, że już *Mała encyklopedia rachunkowości* pod redakcją Stanisława Skrzywan, nie definiując wprawdzie polityki rachunkowości, określiła zasady prowadzenia rachunkowości jako te, które „określają treść i formę rachunkowości (księgowości, kalkulacji i sprawozdawczości)”³.

Bez polityki rachunkowości nie można prowadzić rachunkowości i realizować jej zadań, szczególnie w obecnej sytuacji indywidualizacji rozwiązań polityki rachunkowości w praktyce. Samo określenie tego pojęcia w literaturze nie jest jednoznaczne i definicji jest wiele. Na potrzeby niniejszego artykułu, odnoszącego się ściśle do praktyki gospodarczej, przytoczono wyłącznie obowiązujące w Polsce definicje polityki rachunkowości, zawarte w regulacjach prawnych.

1.1. Definicja polityki rachunkowości

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 11 ustawy o rachunkowości zasady (polityka) rachunkowości to „wybrane i stosowane przez jednostkę rozwiązania dopuszczone ustawą, w tym także określone w MSR, zapewniające wymaganą jakość sprawozdań finansowych”. Ustawa nakazuje wybór zasad rachunkowości, tj. zasad wyceny aktywów i pasywów, sposobów ustalania wyniku finansowego, wariantów

¹ M. Kwiecień, *Dylematy polityki rachunkowości*, w: *Rachunkowość. Sztuka pomiaru i komunikowania*, Wyd. SGH, Warszawa 2011, s. 312.

² W. Hasik, *Polityka rachunkowości w kontekście teorii rachunkowości* w: *Nauka rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, red. A. Karmańska, Wyd. SGH, Warszawa 2013, s. 437.

³ *Mała encyklopedia rachunkowości*, red. S. Skrzywan, PWG, Warszawa 1959, s. 502.

sporządzania sprawozdań finansowych. Celem tych działań jest m.in. realizacja postulatu indywidualizacji podejścia do rachunkowości przez dostosowanie polityki rachunkowości do specyfiki prowadzonej działalności jednostki. Indywidualizacja powoduje konieczność ujawniania informacji o polityce użytkownikom sprawozdania. Przede wszystkim zaś celem nałożonego na jednostki obowiązku stosowania uprzednio przyjętych zasad (polityki) rachunkowości jest rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego. Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy o rachunkowości jednostka może w ramach przyjętych zasad (polityki) rachunkowości stosować uproszczenia, o ile nie wywiera to ujemnego wpływu na realizację obowiązku rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego.

W międzynarodowej rachunkowości, obecnej również w Polsce na podstawie art. 10 ustawy o rachunkowości, kwestią polityki rachunkowości zajmuje się Międzynarodowy Standard Rachunkowości 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów” i „Założenia koncepcyjne sporządzania i prezentacji sprawozdań finansowych”⁴. Założenia określają zasady, które leżą u podstaw sporządzania i prezentowania sprawozdań finansowych. MSR 8 określa kryteria wyboru i zmiany zasad (polityki) rachunkowości, podaje sposób ujęcia księgowego oraz zakres ujawnianych informacji dotyczących zmian zasad (polityki) rachunkowości. Wymogi dotyczące ujawniania informacji na temat zasad (polityki) rachunkowości zawarte są w MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” i w poszczególnych standardach w zakresie, jakiego każdy z nich dotyczy. W myśl pkt 5 MSR 8 zasady (polityka) rachunkowości to konkretne prawidła, metody, konwencje, reguły i praktyki przyjęte przez jednostkę gospodarczą przy sporządzaniu i prezentacji sprawozdań finansowych.

1.2. Kształtowanie polityki rachunkowości

Kształtowanie polityki rachunkowości wymaga wielu decyzji i z wielu względów nie jest proste. Dodatkowym utrudnieniem jest to, że wielu spraw w regulacjach nie określono precyzyjnie, np. tego, jak jednostka ma ustalać poziom istotności, na czym ma być on oparty, jakie kryteria wziąć pod uwagę, jakie wielkości są oczekiwane lub dopuszczalne⁵. Ten sam problem dotyczy uproszczeń czy założeń kontynuacji działalności. Polityka rachunkowości ma być taka, aby zapewnić wymaganą jakość sprawozdań finansowych. Jednak polityka rachun-

⁴ W każdym miejscu powoływania się na MSR i MSSF korzystano z: *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje według stanu na dzień 1 stycznia 2011*, SKwP i IASB, Warszawa 2011.

⁵ Szerzej: M. Garstka, *Kształtowanie polityki rachunkowości w obszarze istotności w: Polityka rachunkowości w teorii i praktyce*, red. W. Janik, M. Wrona, KUL, Lublin 2012, s. 71-90.

kowości jednostki może mieć na celu także konkretne oddziaływanie na decyzje użytkowników sprawozdania finansowego⁶. Przyjęcie polityki rachunkowości to decyzja kierownika jednostki, wyrażana w formie dokumentu wewnętrznego jednostki. Zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy o rachunkowości kierownik jednostki ponosi odpowiedzialność za wykonywanie obowiązków w zakresie rachunkowości określonych ustawą. Ustawa podkreśla również odpowiedzialność z tytułu nadzoru w przypadku, gdy określone obowiązki w zakresie rachunkowości zostaną powierzone innej osobie za jej zgodą, jednak przekazanie obowiązków powoduje, że jakość rachunkowości zależy od większej liczby osób i jest narażona na większe ryzyko obniżenia jej poziomu. Oczywiście po niedawnej nowelizacji ustawy o rachunkowości o nowy art. 4a odpowiedzialność za zapewnienie, że sprawozdanie finansowe będzie spełniało wymagania przewidziane w ustawie, została rozszerzona na członków rady nadzorczej lub innego organu nadzorującego jednostki. Przedmiotem dalszej analizy będzie postępowanie kierownika jednostki w zakresie kształtowania polityki rachunkowości i kwestie jakości tej polityki wynikające z organizacji rachunkowości i prowadzenia jej przez wiele osób zatrudnionych przez kierownika jednostki.

1.3. Stosowanie polityki rachunkowości

Stosowanie polityki rachunkowości, podobnie jak jej kształtowanie, wymaga wielu decyzji i nie jest łatwe. Przyjęta polityka rachunkowości przekłada się na jej organizację, system informatyczny, wymogi wobec personelu i wiele innych kwestii z różnych obszarów zarządzania jednostką. Polityka jest celem, do którego poprzez odpowiednie działanie dąży jednostka. Jednak samo przyjęcie najlepszej z możliwych polityk rachunkowości nie gwarantuje realizacji celu zawartego w art. 4 ustawy o rachunkowości. Również najwłaściwsze stosowanie jakiegokolwiek polityki nie daje takiej gwarancji. Należy więc zadbać zarówno o właściwe ukształtowanie, jak i odpowiednie stosowanie polityki rachunkowości. Na rozróżnienie tych czynności zwróciła uwagę A. Karmańska, nazywając je „określaniem, inkorporowaniem i implementowaniem polityki rachunkowości”, dodając, że czynności te „występują w trzech wymiarach praktyki: globalnym, makroekonomicznym i mikroekonomicznym”⁷. Zatem na poziomie mikroekonomicznym, czyli każdego przedsiębiorstwa, dochodzi zarówno do określania, jak również inkorporowania i implementowania, co łącznie określa się jako stosowanie polityki rachunkowości.

⁶ *Polityka bilansowa i analiza finansowa. Nowoczesne instrumenty zarządzania firmą*, red. K. Sawicki, Ekspert, Wrocław 2002, s. 189.

⁷ A. Karmańska, *Wielowymiarowość polityki rachunkowości i etyki z nią związanej (artykuł dyskusyjny)*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 56(112), s. 99.

Stosowanie polityki rachunkowości przez przedsiębiorstwo zależy od wielu czynników. Można wyodrębnić międzynarodową politykę rachunkowości, krajową politykę rachunkowości i politykę rachunkowości przedsiębiorstw. Należy bowiem przyjąć za A. Karmańską, że polityka rachunkowości, ale także praktyka rachunkowości i etyka w rachunkowości – podobnie jak rzeczywistość gospodarcza – są wielowymiarowe⁸. Według A. Karmańskiej można mówić o jednoczesnym występowaniu różnych poziomów rzeczywistości gospodarczej i praktyki rachunkowości, a etyka ma tyle wymiarów, ile można zidentyfikować dla praktyki rachunkowości. Natomiast polityka rachunkowości to działania władz państwowych, organizacji (krajowych i międzynarodowych), przedsiębiorstw i innych podmiotów w zakresie kształtowania systemu rachunkowości⁹. To, jaką przedsiębiorstwo przyjmie politykę, zależy również od polityki międzynarodowej i krajowej. Podobnie stosowanie polityki rachunkowości będzie zależało od aktualnej sytuacji gospodarczej, która bezpośrednio wpływa na prowadzenie rachunkowości. Szczególną uwagę należy zwrócić na aspekty rynkowe wymuszające konkretne postępowanie, np. kreowanie wyniku finansowego czy osiąganie określonych wskaźników, presję na określony poziom dywidendy, zdobycie inwestora, wynik na przejęciu. Istotna jest też wysokość kosztów prowadzenia rachunkowości oraz znaczenie czynnika ludzkiego, kompetencji zawodowych, w tym etycznych, dla jakości polityki rachunkowości.

Pojawiają się też pytania o to, dlaczego jednostki mające poprawnie sformułowane zasady w dokumentcie polityki rachunkowości, nie stosują ich lub – co zdarza się rzadziej – stosują właściwe zasady, choć niezapisane w polityce, dlaczego w ogóle nie mają formalnie określonej polityki, dlaczego działają w nieodpowiednim do realizacji polityki rachunkowości środowisku informatycznym, dlaczego rezygnują z uznanych rozwiązań w zakresie rezerw, leasingu, utraty wartości czy podatku odroczonego na rzecz maksymalnych uproszczeń. Przedstawione dalej wyniki badań zmuszają do zadania tych i innych pytań wiążących się z polityką rachunkowości.

2. Polityka rachunkowości w praktyce

Wyniki badań dotyczą działalności praktyków – księgowych w obszarze polityki rachunkowości. Zbadano, jak księgowi traktują politykę rachunkowości, ustalając m.in., czy ją analizują i w razie potrzeby modyfikują, czy podstawowe kwestie są w niej opisane, czy obejmuje ona obszary szczególnie według nich

⁸ Ibidem, s. 99.

⁹ E. Łazarowicz, *Tradycyjny a współczesny system rachunkowości*, w: K. Zasiewska, E. Łazarowicz, K. Bareja, T. Borocho, M. Gawart, M. Giedroyc, K. Klimczak, *Zaawansowana rachunkowość finansowa*, Wyd. SGH, Warszawa 2012, s. 22.

trudne i jakie widzą oni przyczyny tych trudności. Zbadano też to, jak służby księgowe są przygotowane do prowadzenia rachunkowości. Badania w środowisku księgowych województwa świętokrzyskiego przeprowadzano w ciągu ostatnich trzech lat, rozdając kwestionariusze ankiety na szkoleniach prowadzonych przez Stowarzyszenie Księgowych w Polsce oddział okręgowy w Kielcach.

2.1. Jakość polityki rachunkowości

Modyfikowanie polityki rachunkowości nie jest dokonywane dla zasady (jak np. okresowa zmiana hasła do konta pocztowego). Przyczyną zmian polityki rachunkowości są zmiany przepisów, wymuszające dostosowanie do nich zasad przedsiębiorstwa, lub potrzeba dopasowania polityki do potrzeb jednostki, w tym chęć określonego kształtowania sprawozdania finansowego, wyrażona decyzją kierownika jednostki w określonym zakresie. Jednak zmiana zarówno z pierwszego, jak i drugiego powodu powinna być poprzedzona analizą dotychczasowej polityki i zastanowieniem się nad jej odpowiednością. W przypadku badanych księgowych można zauważyć raczej niezwiązaną czasowo ze zmianą przepisów modyfikację polityki rachunkowości. Nasilenie tych zmian miało miejsce w ostatnich trzech latach. Nie można jednak z tego wnioskować, że jednostki mają potrzebę zmian polityki wynikającą z jej nieodpowiedności. Przyczyny zmian mogą być prozaiczne: konieczność korekty niedokonywanej od lat mimo nowelizacji przepisów, uwagi biegłego rewidenta, albo bardziej złożone: zmiana rodzaju działalności, wejście/wyjście z grupy kapitałowej, pozyskanie inwestora, wreszcie kwestie związane z kształtowaniem wyniku w związku z kryzysem gospodarczym i słabnącymi wynikami finansowymi.

Tabela 1. Rozkład okresów,
w których dokonano ostatnich zmian polityki rachunkowości

Rok	Liczba dokonanych zmian
2012	32
2011	35
2010	22
2009	5
2008	4

Źródło: opracowanie własne.

Wystąpiły nawet przypadki dokonania ostatniej zmiany polityki w 2002 r. Można więc sobie wyobrazić, jak aktualna jest ta polityka po 10 latach, po wielu zmianach ustawy o rachunkowości i zmianach rzeczywistości gospodarczej. Niestety 46 ankietowanych księgowych nie wiedziało, kiedy nastąpiły te zmiany. Tymczasem ankietowanymi były w większości (57%) osoby bezpośrednio

decydujące o kształcie sprawozdania finansowego, a nie księgowi zajmujący się wyłącznie ewidencją operacji. Jest to tym bardziej zastanawiające, że ogromna liczba tych księgowych działa wyłącznie w obszarze ustawy o rachunkowości, a zatem nie wymaga się od nich, uważanej za bardziej złożoną, wiedzy o MSSF.

Tabela 2. Regulacje wykorzystywane przy sporządzaniu sprawozdania finansowego przez podmioty obsługiwane przez księgowych województwa świętokrzyskiego

Regulacje	% respondentów
Ustawa o rachunkowości	99
MSR/MSSF	9
Rozporządzenie MF o instrumentach finansowych	9
Rozporządzenie MF o konsolidacji	6
Krajowe Standardy Rachunkowości	24

Źródło: opracowanie własne.

Mimo stosowania jedynie ustawy o rachunkowości przez większość badanych wiele kwestii nawet w tym zakresie nadal jest uważanych za trudne. W tej sytuacji zarówno przyjęcie właściwej dla jednostki polityki rachunkowości, jak i jej poprawne stosowanie stoi pod znakiem zapytania. Rodzi się więc pytanie o sposób poradzenia sobie w tej sytuacji i wiarygodność sprawozdań finansowych, jakie otrzymują użytkownicy, szczególnie w poniższych, trudnych obszarach (tab. 3).

Tabela 3. Wyniki badania w zakresie pytania: „Przygotowanie jakiego obszaru informacji w sprawozdaniu sprawia Pani/Panu największe trudności?”

Odpowiedź	% respondentów
Rezerwy	5
Zakres wyłączeń npdop i nkup	5
Pdop	8
Informacja dodatkowa	10
Przepływy pieniężne	18

Źródło: opracowanie własne.

Największą trudność dla badanych stanowi sporządzenie rachunku przepływów pieniężnych, co należy jednak uznać za pewien funkcjonujący od dawna stereotyp, gdyż prawdziwą trudnością jest dla nich raczej podjęcie wystarczających kroków, by się odpowiednio przygotować i sporządzić to sprawozdanie. Przyczyny trudności wskazane w tabeli 4 potwierdzają tę tezę, ponieważ w obszarze rachunku przepływów istnieją regulacje z przykładami (KSR 1), nie jest więc konieczne czekanie na informacje od zarządu, a organizacja systemu księgowego zależy od jednostki i informacje konieczne nawet do zastosowania metody bezpośredniej można sobie zapewnić. To ostatnie zagadnienie również potwierdzają

przypadki z praktyki: 8% badanych przygotowuje sprawozdanie właśnie metodą bezpośrednią, przy czym sama metodologia jego sporządzania wydaje się prostsza niż np. ustalenie kosztu wytworzenia.

Kolejny problem to przygotowanie informacji opisowej. Księgowi pewnie posługują się cyframi, które wynikają z ewidencji, natomiast brak im umiejętności opisowego przedstawienia pewnych zjawisk uważanych za istotne dla użytkownika sprawozdania finansowego. Ponadto ta część informacji w dużym stopniu zależy od zarządu (tab. 4).

Tabela 4. Wyniki badania w zakresie pytania: „Jakie są przyczyny trudności w przygotowaniu sprawozdania finansowego?”

Odpowiedź	% respondentów
Brak jasnych przepisów	45
Brak przykładów praktycznych	18
Niedostosowanie systemu księgowego	12
Brak woli stosowania przepisów	2
Brak wiedzy i umiejętności	12
Uzależnienie od informacji od zarządu	10

Źródło: opracowanie własne.

Na temat jakości polityki rachunkowości można wyciągnąć kilka wniosków:

- czy księgowi mogą opracować właściwą politykę, skoro według nich występuje brak jasnych przepisów, będący powodem ewentualnego nieetycznego postępowania w zakresie kształtowania wyniku finansowego;

- wiele podmiotów ma niedostosowane systemy księgowe, które uniemożliwiają ewentualne działanie księgowych;

- brak wiedzy i umiejętności, do którego przyznaje się 12% badanych, przekłada się na jakość polityki rachunkowości bądź w obszarze jej stanowienia, bądź stosowania.

2.2. Wybrane elementy polityki rachunkowości

Jedną z ważniejszych zasad polityki rachunkowości stanowi istotność. Jest ona obecna w wielu jej obszarach¹⁰. Badanie pokazało, że u 34% respondentów jednostka nie ustala poziomu istotności, a 44% badanych nie zna go. Warto przypomnieć, że prawie 60% badanych to osoby decydujące o kształcie sprawozdania. Wydaje się, że bez świadomości poziomu i zakresu istotności nie sposób opracować właściwej polityki rachunkowości, realizującej cele zawarte w art. 4 ustawy o rachunkowości. Trzeba bowiem poświęcić w niej uwagę kwestiom istotnym,

¹⁰ Szerzej: M. Garstka, *Kształtowanie polityki rachunkowości...*, s. 71-90.

jak i można – a dla uniknięcia zatarcia znaczenia pewnych informacji nawet trzeba – dokonać uproszczeń w kwestiach nieistotnych. Poziom istotności jest więc konieczny po pierwsze do właściwego określenia polityki rachunkowości, a po drugie do zapisania w dokumencie polityki rachunkowości (tab. 5).

Tabela 5. Wyniki badania w zakresie pytania: „Jaki poziom istotności przyjęto w polityce rachunkowości do sprawozdania finansowego?”

Odpowiedź	% respondentów
4% sumy bilansowej	1
3% sumy bilansowej	1
0,5% sumy bilansowej	1
100 000 PLN	1
10% sumy bilansowej	1
2% przychodów	1
2% sumy bilansowej	2
50, kilkadziesiąt tysięcy	2
1% przychodów	3
Tak jak w UOR	3
1% sumy bilansowej	7
Nie ma przyjętego	34
Nie wiem	44

Źródło: M. Garstka, *Ocena założenia kontynuacji działalności...*, s. 899-900.

Odpowiedź na kilka dalszych pytań (tab. 6) potwierdza stawianą często tezę, że rachunkowość prowadzona jest raczej pod kątem podatkowym niż bilansowym. Jednostki nie stosują efektywnej stopy procentowej, a nie można przyjąć, że nie występuje u nich długoterminowe zadłużenie bądź leasing. Leasing jest bowiem często ujmowany tylko według reguł podatkowych, choć podkreślenia wymaga znacząca liczba jednostek różnicujących podejście bilansowe i podatkowe. Jednak już stawki amortyzacji są w większości podatkowe, czyli jednostki nie podejmują trudu analizy okresu użytkowania pod kątem bilansowym, lecz stosują uproszczenia w polityce rachunkowości.

Jak wspomniano, jakość służb księgowych może mieć istotne znaczenie dla polityki rachunkowości. Wyraża się ona w podejściu do kształtowania jej, czego dowodzą przedstawione wyniki. Należy jednak zastanowić się, dlaczego to podejście jest takie. Jak ukazano w tabeli 4, chodzi o brak wiedzy i umiejętności.

Budujące są jednak wyniki badań, które mówią, że badani za najważniejszą zasadę etyczną osób zajmujących się rachunkowością uznali kompetencje zawodowe i wysoką jakość pracy, wymagające ciągłego doskonalenia zawodowego¹¹.

¹¹ M. Garstka, *Zasady etyki w rachunkowości przedsiębiorstwa. Doświadczenia praktyczne*. w: *Przedsiębiorstwo XXI wieku. Szanse i zagrożenia*, red. M. Kozaczka, KUL, Stalowa Wola 2010, s. 50.

Tabela 6. Wyniki badania w zakresie czynności przygotowania sprawozdania finansowego wśród podmiotów obsługiwanych przez księgowych województwa świętokrzyskiego

Czy przy sporządzaniu sprawozdania finansowego:	Liczba odpowiedzi
1) stosowana jest do wyceny efektywna stopa procentowa?	–
– tak	7
– nie	86
– nie wiem	43
– nie dotyczy jednostki	5
2) leasing ujmowany jest inaczej bilansowo i podatkowo?	–
– tak, inaczej bilansowo i podatkowo	57
– nie, ujmuje się tylko podatkowo	36
– nie wiem	17
– nie dotyczy jednostki	34
3) stosowane są bilansowe czy podatkowe stawki amortyzacji?	–
– wyłącznie podatkowe	97
– bilansowe, inne niż podatkowe	39
– nie wiem	6

Źródło: opracowanie własne.

Powinno się to przekładać na jakość polityki rachunkowości i generalnie prowadzenia rachunkowości jednostek. Badania potwierdzają, że deklaracja ta nie jest tylko słowna. 64% badanych w ostatnim roku odbyło szkolenia zawodowe (organizowane głównie przez SKwP). Wobec rezygnacji przez Ministerstwo Finansów z certyfikowania zawodu księgowego na znaczeniu zyskały szkolenia organizowane przez samorząd zawodowy (SKwP), w tym prowadzony przez SKwP proces certyfikacji zawodowej, pozwalający na zdobycie tytułu dyplomowanego księgowego. Poza tym ponad 92% badanych korzysta z czasopism branżowych, choć są to głównie wydawnictwa GOFIN-u (38%), „Gazety Prawnej” (22%), zaś w mniejszym zakresie „Rachunkowości” (16%). Tymczasem to właśnie SKwP i dwa pierwsze wskazane publikatory kształtują kompetencje i zachowania księgowych, które owocują taką a nie inną jakością polityki rachunkowości.

Podsumowanie

Przedstawione teoretyczne i praktyczne aspekty kształtowania polityki rachunkowości pokazały, jak duża jest rola polityki rachunkowości w realizacji celów ekonomicznych konkretnej jednostki gospodarczej. Jakość polityki rachunkowości, opisanej w regulacjach międzynarodowych i krajowych, to kwestia odległa od praktyki gospodarczej w zakresie prowadzenia rachunkowości. Przedstawione wyniki badań oraz próba sformułowania pewnych wniosków stanowią

przyczynę do dalszego obserwowania i badania tego zjawiska. Może to w przyszłości przynieść odpowiedź na pytanie o jakość polityki rachunkowości i jakość praktyki rachunkowości oraz o czynniki je kształtujące. Ogromne znaczenie w tej kwestii ma czynnik ludzki. Przyjmując, że makroekonomiczne zasady polityki rachunkowości to najlepsze rozwiązania, na których opiera się jakość sprawozdania finansowego, można stwierdzić, że od ich zastosowania w skali mikro będzie zależeć jakość polityki rachunkowości¹².

Literatura

- Garstka M., *Kształtowanie polityki rachunkowości w obszarze istotności w: Polityka rachunkowości w teorii i praktyce*, red. W. Janik, M. Wrona, KUL, Lublin 2012.
- Garstka M., *Polityka rachunkowości jako przedmiot badania biegłego rewidenta i instrument kreowania wizerunku firmy*, w: *Audyt zewnętrzny sprawozdania finansowego a wiarygodność przedsiębiorstwa*, red. H. Żukowska, W. Janik, KUL, Lublin 2012.
- Garstka M., *Zasady etyki w rachunkowości przedsiębiorstwa. Doświadczenia praktyczne*, w: *Przedsiębiorstwo XXI wieku. Szanse i zagrożenia*, red. M. Kozaczka, KUL, Stalowa Wola 2010.
- Hasik W., *Polityka rachunkowości w kontekście teorii rachunkowości w: Nauka rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, red. A. Karmańska, Wyd. SGH, Warszawa 2013.
- Karmańska A., *Wielowymiarowość polityki rachunkowości i etyki z nią związanej (artykuł dyskusyjny)*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 56 (112).
- Kwiecień M., *Dylematy polityki rachunkowości*, w: *Rachunkowość, sztuka pomiaru i komunikowania*, Wyd. SGH, Warszawa 2011.
- Łazarowicz E., *Tradycyjny a współczesny system rachunkowości*, w: K. Zasiewska, E. Łazarowicz, K. Bareja, T. Boroch, M. Gawart, M. Giedroyć, K. Klimczak, *Zaawansowana rachunkowość finansowa*, Wyd. SGH, Warszawa 2012.
- Mała encyklopedia rachunkowości*, red. S. Skrzywan, PWG, Warszawa 1959.
- Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), obejmujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR) oraz Interpretacje według stanu na dzień 1 stycznia 2011*, SKwP i IASB, Warszawa 2011.
- Polityka bilansowa i analiza finansowa. Nowoczesne instrumenty zarządzania firmą*, red. K. Sawicki, Ekspert, Wrocław 2002.
- Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, t.j. Dz.U. z 2013 r., nr 330, z późn. zm.

Factors Influencing Accounting Policies – Selected Practical Aspects

Abstract. *This paper is concerned with the development and application of accounting policies by business entities, looking through the lens of an accountants' practical approach to accounting policy. While relevant regulations are often discussed in literature, this article focuses on their*

¹² M. Garstka, *Polityka rachunkowości jako przedmiot badania biegłego rewidenta i instrument kreowania wizerunku firmy*, w: *Audyt zewnętrzny sprawozdania finansowego a wiarygodność przedsiębiorstwa*, red. H. Żukowska, W. Janik, KUL, Lublin 2012, s. 336.

practical application in corporate accounting policies. The author strives to address the question of whether accounting policies are reviewed and modified, whether they address the most fundamental issues, whether there are any particularly difficult areas, and what such difficulties stem from. The influence that the human factor has on the quality of accounting policies is emphasized. All these will obviously impact on the quality of a company's financial reports as well as on its earnings.

Keywords: *accounting policy, financial report, accountant, quality, relevance*